

چگونه رفتارمان شبیه شخصیت‌های چگونه رفتارمان شبیه شخصیت‌های سریال‌های ماهواره‌ای می‌شود؟ می‌شود؟

یک روانشناس گفت: به دلایل گوناگون، عده زیادی در کشور به ماهواره روی آورده‌اند و اخیراً در بعضی از شبکه‌های ماهواره‌ای سریال‌هایی پخش می‌شوند...

یک روانشناس گفت: به دلایل گوناگون، عده زیادی در کشور به ماهواره روی آورده‌اند و اخیراً در بعضی از شبکه‌های ماهواره‌ای سریال‌هایی پخش می‌شوند و این سریال‌ها به کمک مکانیزمهایی بر اعضای خانواده‌ها تاثیر می‌گذارد. به گزارش سرویس «جوانان» خبرگزاری دانشجویان ایران (ایسنا)، دکتر فرید براتی سده هم‌ذات پنداری را از ساز و کارهای تاثیرگذاری سریال‌های شبکه‌های ماهواره‌ای دانست و اظهارکرد: یکی از اصول عمده در ساخت سریال، همانندسازی بیننده با کاراکترهای مورد علاقه‌اش است. منظور از همانندسازی پذیرش و درونی‌سازی رفتار و اعمال کاراکتر و رفتار کردن مثل آن کاراکتر در دنیای واقعی است.

این روانشناس افزود: در هم ذات پنداری فرض می‌شود که بیننده موجودی است که صرفاً به رفتارهای هنرپیشه یا قهرمانان پاسخ‌های انفعالی می‌دهد، البته این موضوع با توجه به دیدگاه‌های جدیدتری که بر مبنای آن مخاطب، موجودی فعال در کسب و پردازش اطلاعات و داده‌هاست- به ویژه در موارد مرتبط با مسائل اخلاقی محل تردید است. بنابراین شاید صرف هم ذات پنداری نتواند توجیه مناسبی برای اثربخشی از محتوای اخلاقی یا غیراخلاقی سریال‌های ماهواره‌ای باشد. وی با اشاره به نظریه الگوگیری گفت: الگوگیری از نظریه یادگیری اجتماعی یا یادگیری مشاهده‌ای سرچشمه می‌گیرد. طبق الگوگیری، در رسانه‌ها رفتار یا عملی را مشاهده می‌کنیم سپس با توجه به پیامدهای آن همان رفتار یا حتی رفتاری شدیدتر را در همان زمینه انجام می‌دهیم.

براتی سده با بیان اینکه الگوگیری طی مراحل انجام می‌شود، اظهارکرد: ابتدا به رفتار کسی که قصد الگوگیری از او را داریم باید توجه کنیم. در مرحله دوم، باید آن رفتار را در ذهن رمزگذاری و در حافظه ذخیره کنیم و در مراحل بعد، آن را انجام دهیم. وی تاکید کرد: این رفتار به عوامل زیادی بستگی دارد که از بین آنها می‌توان به عوامل انگیزشی و محیطی اشاره کرد. بنابراین در نظریه الگوگیری به منظور تقلید از رفتار مشاهده شده در یک سریال باید محیط مساعدی وجود داشته باشد، یعنی عوامل محیطی در این باره نقش مهمی دارند و نباید و نمی‌توان به صرف نمایش سریالی در ماهواره نتیجه گرفت که از آن تقلید می‌شود، بلکه باید دید چه عوامل محیطی وجود دارد که اجازه می‌دهد رفتار مشاهده شده عملی شود.

این روانشناس مهارزدایی را یکی از مکانیزمهای موثر بر تاثیرپذیری از سریال‌های ماهواره‌ای برشمرد و اظهارکرد: مهارزدایی یعنی کاهش مهارهای طبیعی که بیشتر افراد به کار می‌بندند تا از بروز رفتارهای مشاهده شده در سریال‌ها جلوگیری کنند. مهارهای طبیعی حاصل تربیت‌های خانوادگی، زمینه‌های ارزشی، اخلاقی و فرهنگی و تعالیم رسمی و غیررسمی است. وی با بیان اینکه مهارزدایی از دو طریق افراد را تحت تاثیر سریال‌های ماهواره‌ای و محتوای غیراخلاقی آنها قرار می‌دهد، گفت: آماده کردن بیننده از راه تضعیف دیدگاه‌های عادی او یکی از این روش‌هاست. اگر نگرش‌های بیننده ضعیف شود راه برای بروز رفتاری که در سریال یا فیلم مورد توجه قرار گرفته، هموار می‌شود.

براتی سده پذیرش رفتارهای مشاهده شده در سریال‌های ماهواره‌ای را یکی دیگر از روش‌های مهارزدایی ذکر و اظهارکرد: اگرچه بیشتر مردم به‌طور کلی معتقد هستند که رفتارهای شخصیت‌های سریال‌های ماهواره‌ای، غیراخلاقی است، تکرار آنها در رسانه، سرانجام نگرش به آنها را تغییر می‌دهد بنابراین مخاطبان به تدریج، به این رفتارها نگرش مثبت‌تری پیدا می‌کنند و کم‌کم زمینه برای ارتکاب آنها فراهم می‌شود. در واقع مهارزدایی موجب می‌شود حساسیت‌ها به رفتارهای نمایش داده شده کمتر و برانگیختگی و ناراحتی ناشی از نمایش فیلم‌ها کمتر شود.

وی که با ماهنامه سپیده دانایی سخن می‌گفت، در پایان اظهار کرد: اکنون می‌توان ترکیبی از چند نظریه مطرح شده را ارائه داد. نتیجه چنین ترکیبی فرآیند هنجارسازی رفتاری نمایش داده است. به گونه‌ای که در نبود برنامه‌های جایگزین مناسبی در صدا و سیما، مردم به ماهواره‌ها توجه می‌کنند و به تدریج، حساسیت به رفتارهای کاراکترهای این فیلم‌ها کم می‌شود و مهارزدایی صورت می‌گیرد. مهارزدایی سبب می‌شود نگرش مثبت‌تری به رفتارهای موجود در سریال‌ها به وجود بیاید سپس، کسی که بخشی از وقتش را به تماشای این سریال‌ها سپری می‌کند به تدریج رفتارهای کاراکترها را طبیعی تصور می‌کند و در نهایت، خود آماده انجام آنها می‌شود.